

Makalenin geliş tarihi: 05.10.2019
Makalenin kabul tarihi: 19.11.2019

Dijital Kuşak, Türk-Alman Gençlik Alt Kültürleri ve Almanca Öğretimine Yazınsal Bir Bakış

Digital Natives, Turkish-German Youth Subcultures and a Literary Perspective on German Teaching

Oktay Atik*

Özet:

Yazınsal metinler yabancı dil öğrencilerine bir taraftan hedef dilin kültürünü tanıma imkânı sunarken diğer taraftan çeşitli dilsel üsluplar aracılığıyla ortaya çıkan dil kullanımlarının da farkına varmalarını sağlayabilir. Bu sebeple yazın dersleri hedef kültürün öğrenenlere tanıtımı açısından yabancı dil derslerinde önemli bir role sahiptir. Medya ve iletişim alanlarındaki gelişmelerle birlikte ortaya çıkan Dijital Kuşak, okumaya yönelik eğilimleri ve ilgi alanları bağlamında kendilerinden önceki kuşak ile farklılıklar göstermektedir. Yabancı dil öğretiminde hedef kitleyi özellikle bu yeni dijital kuşağın gençlerinin oluşturduğu dikkate alınacak olursa yabancı dil Almanca derslerinde irdelenecek eserlerin kültür öğrenimi bağlamında bu genç kuşağın ilgi alanlarıyla uyumluluk göstermesi zorunluluk halini almıştır denebilir. Bu noktadan hareketle çalışmada gençlik alt kültürlerinin yazınsal metinler ve hipermetinler aracılığı ile Almanca öğretimindeki işlevselliği irdelenmeye çalışılacaktır. Bu bağlamda çalışmada gençlik alt kültürü özelliklerini taşıyan Türk-Alman yazını metinlerinden örnekler sunulacaktır. Gençlere kendi alt kültürel değerlerini sunan yazınsal metinlerin ele alındığı derslerin hem hedef kültürdeki yaşlılarının da kültürel özelliklerini tanımalarına katkı sağlaması hem de ders ortamlarında önemli bir etken olan isteklendirmeyi de artırması bakımından çalışmanın önem taşıdığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Kuşak, Türk-Alman gençlik alt kültürleri, kültür aktarımı, Yabancı dil olarak Almanca

Abstract:

Literary texts can enable foreign language students to recognize the culture of the target language on the one hand, while also enabling them

* Arş. Gör. Dr., Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı, E-Mail: oatik.nku.edu.tr

to become aware of the use of language through various linguistic styles. Therefore, the literature courses have an important role in the foreign language courses in terms of introducing the target culture to the learners. Emerging with developments in media and communication, the Generation of Digital Natives differs from its predecessors in terms of reading trends and interests. If it is taken into consideration that the young people of this new digital generation constitute the target audience in foreign language teaching, it can be said that the works to be examined in the German as a foreign language courses must be compatible with the interests of this young generation in the context of cultural learning. Starting from that point, the usability of youth cultures in German as a foreign language teaching by means of both literary texts and hypertexts will be analyzed in this study. In this analysis are presented some samples from various text types from Turkish-German youth literature carrying the characteristics of the youth's sub-culture. The study has an importance in terms of claiming that German as foreign language lessons with youth-subcultural motives contribute both to the mental and emotional development of young people and to recognition of cultural characteristics of their peers in the target culture, and that such a German course increases motivation which is an important factor in foreign language learning.

Key words: Digital Natives, Turkish-German youth subcultures, cultural transfer, German as a foreign language

Giriş

Seksenli yıllarda meydana gelen bilgi iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler her anlamda farklı alışkanlıklar edinmeye başlayan yeni bir genç kuşağın doğumunda önemli bir rol oynamıştır. Çeşitli kaynaklarda farklı biçimlerde adlandırılan bu genç kuşak için en geçerli adlandırma “*Digital Natives*” kavramıyla yapılmıştır (bkz. Prensky, 2001: 1). Aynı biçimde bu genç kuşağın doğum yılları da sosyologlar tarafından farklı biçimlerde kabul görmektedir. Bu bakımdan 1980 – 2000 yılları arasında doğan kuşak medya çağının ilk genç kuşağı olarak görülmektedirler (bkz. Kossler, 2014: 30). Bu yeni genç kuşak üzerine yapılan birçok akademik araştırma bulunmaktadır. Bunlar arasında “*nGenera-Study*” (bkz. Tapscott, 2009) adlı çalışma bu gençlerin yaşam normlarını ortaya çıkarması bakımından önem taşımaktadır. Söz konusu çalışmada medya kuşağı gençlerinin yaşam biçimlerini özetleyen sekiz ana norm belirlenmiştir: Özgürlük, Kişiselleştirme, Sınama, Dürüstlük, İş birliği, Eğlence, Hız ve Yenilik (bkz. Tapscott, 2009: 73-96). Bu normlar arasında eğlencenin farklı bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Yeni Medya araçlarının eğlendirici yönünün aynı zamanda bu genç kuşağın da karakteristik özelliklerine yansımaları eğlence normunu Dijital Kuşak için biraz daha önemli kılmaktadır. Yapılan çalışmada gençlerin günlük uğraşlarına da eğlenceyi, okurken ya da çalışırken eğlenmeyi dahil ettikleri görülmektedir (bkz. Tapscott, 2009: 91-93).

Geçmişten günümüze okuma metinleri birçok dil öğretim metodunda farklı türlerde ve işlevlerde kullanılmıştır (bkz. Duzsenko,

1994: 69-74). Örneğin Pragmalinguistik'in yetmişli yıllarda yabancı dil derslerinde kendine yer edinmeye başlamasıyla günlük yaşamın içinde gerçekleşebilecek iletişim durumları ve dilsel davranış mekanizmalarının dil kullanımına yönelik getirdiği yeni bakış açıları derslerde konu edilmeye başlanmıştır. Ancak seksenli yılların ikinci yarısına gelindiğinde söz konusu iletişimsel yetinin herkes için aynı anlamı taşımadığı fark edilmiştir (bkz. Neuner ve Hunfeld, 1993: 88-106). Böylelikle seksenli yıllarda kültür olgusunun da yabancı dil derslerinde yer edindiği bir kuram geliştirilmiştir (bkz. Asutay, 2007: 10). "Kültürlerarasılık" kavramıyla tanımlanan bu yaklaşım ile yabancı dil eğitiminde toplumların birbirlerini tanıması, anlaması ve birtakım önyarguların ortadan kaldırılması amaçlanmıştır (bkz. Asutay, 2018: 37). Bu yaklaşımın yabancı dil derslerinde yer almasıyla sadece kurmaca metinler değil özgün metinler de ders kitaplarında yerini almıştır. Dil öğretim kitaplarında daha ziyade öğretilen dilin kültür ve ülke bilgisi konularına ağırlık veren yazınsal metinler kullanılmaya başlanmıştır (bkz. Vuk, 2013: 4). Böylelikle, zengin içeriklere ve farklı dil kullanımlarına sahip yazınsal metinler aracılığıyla yabancı dil derslerinde materyal yönünden zengin bir ders ortamı sağlanır olmuştur (bkz. Bulut, 2017: 5). Ayrıca ders kitaplarında pek bulunmayan özgün dil kullanımına yönelik örnekler de yazınsal eserler aracılığıyla ders ortamında kendine yer edinmektedir. Bu bağlamda yazınsal metinler kültürlerarası yaklaşımın hâkim olduğu yabancı dil derslerinde ayrıcalıklı hale gelmiştir (bkz. Neuner ve Hunfeld, 1993: 117).

Uluslararasılaşmanın (Internationalisation) hızla yol aldığı günümüzde kültürler arasındaki belirgin sınırların giderek ortadan kalkmaya başladığı söylenebilir. Gelişen teknoloji ile ortaya çıkan yeni medyalar daha fazla iletişim olanağı sunarak farklı kesimlerden insanların, yani farklı kültürlerin, etkileşmesini sağlamaktadır. Diğer taraftan eğitim-öğretime yönelik yeni medyalar olarak bilinen akıllı tahtaların, tabletlerin, akıllı cep telefonlarının vd. artık ders ortamlarında kullanılması bu bağlamda güncel olmayı gerekli kılmıştır. Çoklu medya araçlarının henüz küçük yaşlarda hayatlarında yer edindiği Dijital Kuşak (Digital Natives) gençleri (bkz. Prensky, 2001: 1) için geleneksel yazının yetersiz kalması muhtemeldir. Çünkü hedef kitlenin içinde yetiştiği koşullardan ötürü ilgi alanları da değişikliğe uğramaktadır. Yabancı dil öğretiminin hedef kitlelerinden biri olan gençlere kendi değerleriyle hitap edebilecek nitelikte olan gençlik yazınının ve buna bağlı olarak da gençlik kültürlerinin bu bakımdan önem kazandığı söylenebilir.

Söz konusu durum göz önünde bulundurularak çalışmada gençlerin kendi dünyasından değerleri yansıtan gençlik alt kültürlerinin yabancı dil olarak Almanca derslerinde kullanılabilirliği Türk-Alman Gençlik Yazını verilerinden yararlanılarak irdelenmeye çalışılacaktır.

1. Gençlik Döneminde Değerler Oluşumu

İnsan yaşamının çocukluk, ergenlik, gençlik ve yetişkinlik gibi dönemlere ayrıldığı bilinen bir gerçektir. Söz konusu dönemler arasından gençlik dönemi fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik faktörlerin etkisi altında

gelişen bir evre olması bakımından bireyin gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Bireyin fiziksel yönden gelişmesi erinlik döneminde gerçekleşmektedir (bkz. Blos, 2011: 13-14). Ardından gelen ergenlik dönemi ise daha uzun bir süreç olup bireyin kendini psikolojik ve sosyolojik değişimlerin içinde bulduğu dönemdir (bkz. Nicolson ve Ayers, 2004: 3). Bu bağlamda ergenlik döneminin psiko-sosyal bir dönem olarak öne çıktığı söylenebilir. Birey tecrübe ettiği bu değişikliklerden sonra kendini ağırlıklı olarak sosyolojik yönün ön planda olduğu gençlik dönemi içinde bulmaktadır. Gençlik dönemi çocukluktan yetişkinliğe geçiş evresi olarak kabul görmektedir (Dağabakan, 2012: 203; bkz. Ecarius vd., 2011: 13).

Gençlik döneminde genç bireyler kendi kişiliklerini ve değerlerini oluşturmaya başlarlar. Bu durum onların artık birer birey olduklarının göstergesidir. Kendi değerleriyle toplumsal değerler arasında var olmaya çalışan gençlik aynı zamanda toplumdaki tüm değişikliklerde öncü bir rol oynamaktadır (bkz. Asutay, 2012: 9). Bu noktada gençliğin kendi dünyasının toplumsal ifadesi olan gençlik kültürleri öne çıkmaktadır.

1.1. Gençlik Alt Kültürleri

Gençlik dönemine kadar olan süreçte kişide gerçekleşen psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik gelişimler onu toplum içinde bir birey olarak var olma çabaları içine iter. Bu noktada gençliğin kendini ifade etme yöntemleri olan gençlik kültürleri gündeme gelmektedir (bkz. Asutay, 2012: 31; Blos, 2011: 23). Sanayileşmenin ürünü olan büyük kentler gençlere okul, iş ve boş zaman bağlamında çok çeşitli imkânlar sunar. Bu imkânlar çerçevesinde gençler arasında yaşıt gruplar bir araya gelir ve yetişkinlerine nazaran farklı bir kültür olan gençlik kültürlerini oluştururlar (bkz. Asutay, 2001: 3-4).

Zaman içinde dünya çapında bir yaygınlığa kavuşan gençlik kültürleri bunu İkinci Dünya Savaşı yıllarının iletişim aracı olan transistör radyoya borçludur. Radyo dünyanın pek çok yerindeki gençlerin etkileşimine olanak vermiş ve gençlik kültürlerinin de hızla yayılarak çeşitli değişimlere uğramasını sağlamıştır (bkz. Asutay, 2001: 4). Söz konusu değişim medya ve kitle iletişim araçlarındaki teknolojik gelişmelerle devam etmiş ve gençleri tüketimin hedef kitlesi yaparak gençlik kültürlerini daha da çeşitlendirmiştir. Bu bağlamda ellili yıllardan bu yana dünyaya mal olan Rock'n Roll, Rock, Heavy Metal, Beatniks, Skinheads vb. alt kültürleri benimsemiş bir gençlikten başlayarak bugün akıllı telefonların ve mobil internetin ortaya çıkardığı ekran kuşağına uzanan bir gençlikten konuşmak mümkündür. Buradan hareketle gençliğin olduğu yerde gençlik kültürlerinin de olacağını söylemek yerinde olacaktır (bkz. Asutay, 2012: 34). Bu amaçla çalışmanın özelinde ele alınan Almanya'daki Türk azınlık gençlerinin kendi gençlik kültürlerinden kısaca bahsetmek gençlik kültürleri olgusunu daha iyi kavramayı sağlayacaktır.

1.1.1. Türk-Alman Gençlik Alt Kültürleri

Gençlik kültürlerinin Almanya’da ortaya çıkışı ellili yıllara rastlar. İlk oluşumlar İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Teenage kültürü ile kendini gösterir (bkz. Baacke, 2007: 10-11). Aynı yıllarda Almanya savaşın yıkıntılarını atlatmaya çalıştığı bir kalkınma dönemi içindedir. Bu amaçla Avrupa’nın çeşitli ülkeleriyle yaptığı anlaşmalarla ülke sınırlarına yabancı işçi gücünü dahil etmiştir. 1961 yılında imzalanan anlaşmayla Türkiye’den de işçiler Almanya’ya göç etmişlerdir. Zaman içerisinde gelişen sosyo-politik şartlar misafir işçileri azınlık konumuna getirmiş ve Alman toplumu içinde bir azınlık kültürü oluşmuştur. Bu kültür, hem Türk hem de Alman kültüründen izler taşımakta ve her iki topluma da hitap etmektedir. Bu bakımdan Türk-Alman Yazını’nın Türk ve Alman kültürlerinin ortak bir ürünü olduğu söylenebilir. Azınlık kültürleri egemen kültür ile sürekli bir ilişki içinde varlıklarını sürdürürler (bkz. Asutay, 2007: 18). Bu kültüre mensup gençler arasında da çeşitli alt kültürel oluşumların olması doğal olarak karşılaşılabilen bir durumdur. Bu bağlamda Almanya’da yetişen ikinci kuşak azınlık gençlerinin içinde buldukları sosyo-politik şartların onları çeşitli sorun odaklarına itmesi Türk gençlerinin kahvehane gibi ortak toplanma yerlerinde kendi sosyal ortamlarını oluşturmalarına sebep olmuştur (bkz. Asutay ve Atik, 2012: 44). Birinci ve ikinci kuşak azınlıkların bu sosyalleşme alanları Melda Akbaş’ın çalışmasına da konu olmuştur:

“Wahrscheinlich kennt jeder diese Kahvehane (Kaffeehäuser nach orientalischem Vorbild) von türkischen Kulturvereinen, die man in den meisten deutschen Städten in irgendeiner Ecke findet. Zur Straße hin eine große Schaufensterscheibe, meist mit blickdichten Vorhängen, hinter denen alte Männer auf Stühlen hocken und Tee oder Kaffee trinken, morgens, mittags oder auch abends, egal, zu welcher Zeit man vorbeikommt” (Akbaş, 2010: 128).

Azınlık gençlerinin hem kendi kültürleri hem de Alman kültürü arasında, yani üçüncü bir alanda (bkz. Kuruyazıcı, 2001: 10), yetişmeleri Alman toplumundaki gençlik kültürlerini daha da çeşitlendirmiştir. Özellikle Feridun Zaimoğlu’nun “Kanak Attak” akımıyla gelen “Kanak Sprak” Türk azınlık gençliğine özgü bir gençlik dili haline gelmiştir. “Kanak Sprak – 24 Mißtöne vom Rande der Gesellschaft” ve “Koppstoff – Kanaka Sprak vom Rande der Gesellschaft” adlı eserlerinde Türk azınlık gençliğinin dilsel özelliklerine rastlamak mümkündür. Avrupa’da zaten yaygın biçimde varlığını sürdüren Rock, Punk, Gothics, Hip-Hop vb. gençlik kültürlerine bir de İslam odaklı olan Milli-Görüş ve Lifemakers gibi gençlik kültürleri eklenmiştir. Diğer taraftan Hip-Hop türü şarkılarda sorunlarını dile getiren Türk azınlık gençler bu türü daha çok sahiplenmiş ve egemen gençlik kültürü haline getirmişlerdir (bkz. Lübcke, 2007: 292). 1995 yılında Almanya’daki Türk azınlık gençlerinin kurdukları ‘Cartel’ grubu bunun en iyi örneği olup Türkiye’de de büyük yankı uyandırmıştır.

Türk-Alman sineması da Fatih Akın’la beraber salt göçmen sineması olmaktan çıkmış, azınlık gençlerin sorun odaklarını ve alt kültürel değerlerini yansıtan bir duruş sergiler olmuştur. “Kurz und

Schmerzlos”, “Im Juli”, Gegen die Wand”, “Chiko”, “Soul Kitchen” vd. bu bağlamda örnek olarak verilebilecek filmler arasındadır.

2. Gençlik Alt Kültürlerine Almanca Öğretimi Bağlamında Bir Bakış

Gençlik dönemi gibi gençlik yazını da yetişkin yazınına geçiş olarak nitelendirilmektedir. Gençlik dönemindeki bireyler daha ziyade keyif almak için okurlar (bkz. Bischof ve Heidtmann, 2002: 257). Bu dönemde okurun keyif verici eserler okumasının yazınsal sosyalleşme ve okumanın kalıcı hale gelmesi bakımından önem taşıdığı söylenebilir. Bu bakımdan yazın eğitiminin öncelikli amacı okuma alışkanlığı kazandırmak ve sonrasında bu alışkanlığın daha da gelişmesini sağlayarak nitelikli okurun yetişmesine olanak sağlamaktır (bkz. Asutay, 2013: 372). Bu noktada gençlik kültürleri de genç bireyi yazın dünyasına çekmede aracı bir rol oynaması bakımından önem kazanmaktadır. Bu bağlamda gençlik çağına özgü davranış biçimlerinin, gençlik kültürlerine özgü ortamların ve belki de en önemlisi gençlik çağında öğrenci olmak gibi unsurların gençlik yazını eserlerinde yer alması kaçınılmazdır. Türk-Alman Yazını'nın önemli yazarlarından olan Osman Engin eser karakterlerinden oğlu olan Mehmet'in öğrenciliğini bu çerçevede aşağıdaki gibi hicvetmektedir:

“Dass er jede Nacht in irgendwelchen Discos rumhängt, morgens besoffen nach Hause kommt, bis mittags schläft, fünf Freundinnen gleichzeitig hat und ständig pleite ist, sind die einzigen Anzeichen dafür, dass er Student ist” (Engin, 2007: 31).

40

Gençlik kültürlerinin sürekliliğini ve yaygınlaşmasını sağlayan modanın okuruna hitap edecek biçimde gençlik yazınında yer alması kaçınılmazdır. Osman Engin de gençlik modasına kendi üslubuyla yaklaşmış ve okurlarına Almanya'dan bir örnek sunmuştur:

“Ich war doch so vornehm angezogen, aber die Frauen gingen die ganze Zeit trotzdem zu den dreckigen Jungs mit kaputten Hosen und Lederjacken!” (Engin: 2011a: 46).

Gençlik kültürlerinin toplumda sürekli bir kalıcılık edinmediği bilirse de bugün ellili yıllardan bu yana dünya çapında varlığını sürdüren gençlik kültürleri de mevcuttur. Altmışlı yıllarda İngiltere'de işçi sınıfına mensup gençler arasında ortaya çıkan Skinhead alt kültürü bunlardan bir tanesidir. Önceleri moda, müzik ve yaşam tarzı gibi bileşenler üzerine kurulu olan Skinhead alt kültürü yetmişli yılların sonlarına doğru politik bir hal almış ve ırkçılık gibi akımlardan etkilenerek şiddet içeren bir gençlik kültürü haline gelmiştir (bkz. Baacke, 2007: 80-82). Doksanlı yıllarda ise Almanya'da Türklere karşı ırkçı saldırılar gerçekleştirmişlerdir. Skinhead gençlerinin tüm dünya basınında yer alan bu ırkçı saldırıları yazın dünyasında da kendine yer edinmiştir. Birçok yazar gibi Osman Engin de bu durumu eserlerinde zaman zaman farklı biçimlerde hicvederek dile getirmiştir:

“Ich kenne diese Holzköpfe, ich meine Glatzköpfe, ganz genau. Das sind Typen, die, wenn sie zehn Mann sind, eine ausländische Frau, und wenn sie 20 Mann sind, einen ausländischen Mann angreifen und zusammenschlagen. Das sind Neo-Nazis, sogenannte Skinheads!” (Engin, 2011b: 111).

Yukarıda farklı eserlerden alıntılanan örneklerin gençliğe dair izler barındırması söz konusu eserleri Almanca yazın dersleri için elverişli hale getirebilir. Hedef kitlenin ilgisine yönelik bu yazınsal metinlerin ders ortamlarına getirilmesiyle gençlerin yazınla ve gençlik alt kültürleri ile buluşması sağlanacaktır. Ayrıca Alman Edebiyatı Tarihi dersinde Göçmen Edebiyatı konusu işlenirken söz konusu gençlik alt kültürü örneklerinden yola çıkarak öğrenenlere hem yazınsal eserler tanıtılacak hem de dönemin toplumsal şartları hakkında bilgi verilmiş olunacaktır.

Gençlik kültürleri içinde gelişen, zamana ve mekâna bağlı olarak farklılıklar gösteren gençlik dili de gençlik kültürlerinin önemli simgelerindedir. Gençlik dili olarak nitelendirilebilecek tüm dilsel kullanımları örneklemek şüphesiz imkânsızdır. Ancak konunun sınırları dahilinde Almanya'daki Türk azınlık gençlerinin dilsel kullanımlarına örnekler sunmak mümkündür. Feridun Zaimoğlu'nun Türk azınlık gençleriyle yaptığı röportajların yer aldığı “Kopfstoff” eserinde Türkçenin ve Almancanın iç içe geçtiği farklı kullanımlar göze çarpmaktadır:

“Allah'a şükür, gab es eine türkische Lehrerin in der Schule, die sich um mich gekümmert hat.

(...)

Ich freue mich sehr, daß ich es Allah'ın izniyle überhaupt so weit gebracht habe.

(...)

Ich bin jetzt im dritten Semester, und Inscha'allah werde ich meine Familie nicht enttäuschen” (Zaimoğlu, 2000: 68-69).

Her iki kültürün harmanlanarak oluşturulduğu bu söylemler Melda Akbaş'ın romanında da kendini göstermektedir. İki kültür arasında yaşamının oluşturduğu kimlik kaygısının irdelendiği eserde yazar Türk azınlığa özgü ve sadece belli durumlarda kullanılan dilsel ifadelerle de örnekler vermiştir. Bunlardan ilginç olanı Türklerin Almanlara söyledikleri hakaret sözcükleridir:

“»Eierköpfe! Eierköpfe!«, rief er. Dazu muss ich erklären, dass »Eierkopf« ein Wort ist, das Türken nur als Beleidigung für Deutsche verwenden. Türken beschimpfen sich untereinander auch, doch niemals als Eierlöpfe. Der Mann war aber noch nicht fertig: »Schweinelere bahn, Schweinelere!« rief er auch noch. Ein deutsch-türkischer Sprachmix. »Seht euch diese Schweine an, diese Schweine!« Das ist noch so ein

*Wort, das Türken als Beschimpfung für Deutsche
reserviert haben” (Akbaş, 2010: 201).*

Osman Engin de benzer dil kullanımlarına eserlerin de yer vermiştir ve azınlık gençler arasında gelişen bu dil kullanımında sözcüklerin ağızdan çıkan aksana uygun olarak yazıldığı görülmektedir:

“Hey, Ali, haste ma Feua für mich?

(...)

Hey, Alta, is mir egal, ey.

(...)

Ey, Alta, biste taub oder was?” (Engin, 2011a: 44-45).

Söz konusu bu farklı dil kullanımları yabancı dil olarak Almanca öğretiminde dilin farklı biçimlerdeki özgün kullanımına iyi birer örnek olarak sunulabilir. Bu noktada, öğrenenlerin dilsel becerilerini yazınsal metinler aracılığı ile geliştirmesine olanak sağlanabilir. Bu örnekler farklı yazınsal eserlerden çoğaltılarak ülke bilgisi dersi için alternatif materyal olarak kullanılabilir.

Gençlik kültürlerini yazınsal metinler bağlamında daha fazla eserle örneklendirmek mümkündür. Hipermetinler açısından bakılacak olursa çok daha somut örnekler elde etmek mümkündür, çünkü hipermetinler yazının ses, görüntü, grafikler veya farklı açılır pencere bağlantıları ile desteklendiği metin türleridir. Günümüz Digital Natives kuşağının aktif olarak kullandığı, gerek hikâyeler yazdığı gerekse yazılanları okuduğu popüler bir akıllı telefon uygulaması olan “Wattpad” bu konuda oldukça ilginç örnekler sunmaktadır. İnteraktif biçimde hikâyeler, romanlar yazmaya ve bunları okumaya imkân sağlayan bu uygulama üzerinde Türk-Alman azınlık gençlerinin yazdıkları hikâye ya da romanlara da rastlamak mümkündür. Çoğu kullanıcının takma isimler ve avatarlar kullanarak oluşturdukları profillerinde yayınladıkları eserleri de alt kültürel özellikler taşımaktadır. Örneğin cherry_32 adlı kullanıcının yayımladığı “Liebe bis zum letzten Atem” adlı hikâyesinde Serap ve Onur adlı iki gencin aşkı konu edilmiştir. Serap henüz duygularını ifade edemezken şarkıların kendisine tercüman olduğu bir anda “Gülü Susuz Seni Aşksız Bırakmam” adlı şarkıyı Almanca olarak ifade etmektedir:

“Seninle tattım ben her mutluluğu

Brakıp gidersen bil ki yaşamam

Ömrümden canımdan ne istersen al

Gülü susuz seni aşksız bırakmam...

Mit dir habe ich jeglichen Glück gefunden

*Wenn du mich verlässt so wisse, dass ich nicht leben
kann*

Nimm von mir, meinem Leben alles was du willst

*Die Rose lass ich nicht ohne Wasser und dich nicht
ohne Liebe” (cherry_32, 2014: Kapitel 6)*

Burada dikkati çeken nokta yetişkinler açısından da güzel bir Türk sanat müziği eseri olan şarkının gençler açısından alt kültürel bir simge haline gelmesidir. Öyle ki Almanca olarak kaleme alınan hikâyede Türkçe sözlere özellikle Alman okuyucu için Almancaya çevrilmiştir. Böylelikle Alman okuyucuya da şarkının aşk ile ilişkisi ve bir gençlik kültürü öğesi olduğu iletilmiştir. Ayrıca şarkı sözlerinin Türkçe sözlere bağlı kalarak çevrilmesi bir taraftan kültürel aktarım konusuna da vurgu yaparken, diğer taraftan Alman okuyucu tarafından ne derecede anlaşılacağı sorusunu da akıllara getirmektedir. Bundan başka yukarıda bahsedilen gençlik diline özgü kullanımlara da bu hikâyede sıklıkla rastlanmaktadır. Aşağıda hikâyenin ana genç figürü Serap'ın hem Türkçe hem de Almanca olarak dile getirdiği örnek bir ifade yer almaktadır:

“Serap: ohaaa yaaa gerçekten normal degilsin sen. oglum ayip yaaa arkadasin gelmiş onu kaldırıp kendin oturuyorsun (oha alter du bist ehrlich nicht normal. Junge das ist unerhört man dein Freund kommt und du setzt dich einfach auf sein platz” (cherry_32, 2014: Kapitel 21).

Serap'ın sözlerinden yapılan alıntıda öncelikle Almanya'da doğmuş ve büyümüş bir karakterin Türkçe bilgisi göze çarpmaktadır. Konuşma diliyle kaleme alınmış bu öyküde benzer kullanımlar söz konusudur. Bunlar ise bir taraftan Almanca konuşma dilinin örneklerini sunarken, diğer taraftan okuyucuya durumun tersi yönünü göstererek Almanya'daki gençlerin Türkçe kullanımlarından örnekler göstermektedir. Böylelikle gençlik dilinin somut örnekleri okuyucu karşısına çıkmaktadır. Alıntılanan örnekler ve benzerleri bu haliyle Almanca-Türkçe Çeviri derslerinde ders materyali olarak kullanılabilir. Böylelikle öğrenenlere dilin somut kullanımının değişkenlik gösterebileceği hakkında farkındalık yaratılabilir.

Yabancı dil derslerinde kullanılabilirliği açısından filmler de ayrı bir öneme sahiptir. Türk-Alman Yazınında gençlik dünyasını, gençliğin dilini, gençlik kültürlerini filmlerinin merkezi yapması bakımından Fatih Akın öne çıkan isim olarak telaffuz edilebilir. Böylelikle göçmen sinemasına da farklı bir boyut kazandıran Fatih Akın'ın yazın dersleri için de uygun, gençlik kültürlerini barındıran filmleri bulunmaktadır. Bunlardan en popüler olanı Berlin Altın Ayı ödülünü kazanan “Duvara Karşı” filmidir. Filmde gençlik kültürlerine ve onların simgelerinden olan müziğe ve dans figürlerine oldukça dikkat edilmiştir. Filmin başkahramanları olan “Cahit” ve “Sibel”in “Cahit”in evinde “Temple of Love” şarkısında dans ederken sergiledikleri figürler ve “Cahit”in söylediği “Punk is not dead” sloganı Punk alt kültürüne aittir (bkz. Gegen die Wand, 2004, 39:40 – 40:51). Benzer bir durumla Fatih Akın sinemasında kırılma noktası sayılan “Kurz und Schmerzlos” filminde de karşılaşılmaktadır. Doksanlı yılların gençlik kültürlerinden kesitlerin bulunduğu filmde genç karakterler bir barda rap müzik eşliğinde kendi figürleriyle dans etmektedirler (bkz. Kurz und Schmerzlos, 1998, 38:49 – 41:05). Bu özellikleriyle Türk-Alman filmleri de yukarıda anılan Almanca dersleri için uygun bir ders materyali olarak değerlendirilebilir. Aynı biçimde filmlerde yer alan gençlik alt kültürü

örnekleri ile Alman Edebiyat tarihi dersinde ilgili dönemin toplumsal şartlarının yazına yansımaları, çeviri derslerinde günlük somut dil kullanımları, ülke bilgisi dersinde azınlık grupların Alman toplumundaki güncel konuları vb. konular verimlilikle işlenebilir.

Sonuç

Gençlik kültürleri ile kurumsal eğitim arasında tamamlayıcı bir ilişkinin söz konusu olduğu göz önünde bulundurulursa, okul ortamı gençlik kültürlerini fiilen yaşatmakta yetersiz kalacaktır. Buna karşın birçok genç yaşam tecrübelerini gençlik kültürlerinden edinmektedir. Söz konusu tecrübeler geleneksel öğrenme ile elde edilebilecek türden değildir. Diğer taraftan gençlik kültürleri toplumun bütünü göz önüne alındığında geçici bir niteliğe sahiptirler, toplumda köklü değişikliklere sebep olmazlar. Ancak genç bireyin yetişkinliğe geçiş döneminde kendi içinde köklü değişikliklere yol açarlar (bkz. Baacke, 2007: 274-275). Baacke'nin bu fikrinden yola çıkarak yazınsal olarak da gençlere kendi dünyalarından kesitler sunulması ve yazın aracılığıyla kendi kültürlerinin onlara tanıtılması gerektiği savunulabilir. Böylelikle gençlerin yazınsal ve sosyal gelişimlerine katkı sağlanabilir. Ayrıca alt kültürel motifler sayesinde yukarıda örneklem olarak seçilen eserler ve daha niceleri yabancı dil olarak Almanca derslerinde inceleme aracı olarak kullanılabilir. Aynı zamanda alt kültürel motiflerin işaret ettiği sosyo-politik şartlar da irdelenerek daha donanımlı bir yazın dersi yapma ve daha fazla kültürel öğeyi öğrencilere aktarma imkanı yaratılmış olur. Böylelikle salt yüksek kültür motifleri ile dolu bir ders yerine gençliğin kendi değerlerine hitap eden bir ders ortamı yaratılabilir. Buna ilaveten gençlik kültürlerine ait her bir unsurun gerek yazınsal metinlerle, gerekse didaktize edilen filmlerden kesitlerle ders ortamlarına taşınmasının renkli bir ders atmosferi yaratması, öğrencileri okumaya isteklendirmesi ve katılımcıların öğrenme motivasyonunu artırması muhtemeldir.

Gençleri alt kültürel oluşumlara iten sorun odaklarının ve şiddet içeren gençlik kültürlerinin ders ortamlarında tartışılması ise gençleri sorgulamaya, eleştirel düşünmeye ve öğrenilen yabancı dili de kullanmaya sevk etmesi söz konusudur. Bu bağlamda bu çalışmaya da konu olan eserlerin sadece yabancı dil olarak Almanca yazın derslerinde kullanılması gibi bir zorunluluk bulunmamaktadır. Gençlik alt kültürü motifleri farklı derslerde de sınıf ortamına getirilebilir. Örneğin alt kültürel dil kullanımları İleri Dil Becerileri, İletişim Becerileri, Sözlü Anlatım, Kelime Bilgisi, Dilbilgisi ve Çeviri gibi derslere de konu olabilir. Ayrıca sadece yazın derslerinde değil bahsi geçen derslerde de yazınsal eserler ders materyali olarak kullanılabilir. Bu sayede öğretmenin de gençliği ve gençlik kültürlerini anlamasının ve hedef kitleye kendi dilleri ve değerleriyle yaklaşmasının yolu açılmış olacaktır. Sadece günlük dile ait söylemlerin yer aldığı metinler ile çalışmanın öğrenenlere oldukça sıkıcı geleceği ön görülebilir. Gençlik alt kültürel özellikleri taşıyan yazınsal metinlerin yukarıda anılan yabancı dil Almanca derslerinde kullanılması dinamik bir ders ortamının sağlanması bakımından önem taşımaktadır.

Dijital Kuşak gençlerinin yaşam biçiminde yer alan eğlence normu da göz önünde bulundurularak farklı yeni medya araçlarının da ders ortamlarına girmesi ve eğlenceli bir ders atmosferinin yaratılması

sağlanabilir. Tüm bu örneklerden yola çıkarak okur merkezli bir ders ortamının sağlanabileceği ve bununla birlikte hem yeni genç kuşağın ilgi alanına yönelik bir ders kurgulanabileceği ve bu sayede günümüz gençlerinin okumaya olan ilgilerinin de artırılabilirliği ileri sürülebilir. Konuya ilişkin sunulan örnekler bu çalışmadakiler ile sınırlı değildir, aksine başka kaynaklar da kullanılarak mutlaka çeşitlendirilebilir.

Kaynakça

Birincil Kaynaklar

Cherry_32. (2014). *Liebe bis zum letzten Atem*. Wattpad.

Engin, Osman (2007). *Don Osman – Neue heimtürkische Geschichten*, 3.Auflage, Dtv: München.

Engin, Osman (2011a). *Lieber Onkel Ömer Briefe aus Alamanya*, 3. Auflage, Dtv: München.

Engin, Osman (2011b). *Kanaken-Gandhi*, 6.Auflage, Dtv: München.

Wüste Filmproduktion – Zweites Deutsches Fernsehen (ZDF). (1998). *Kurz und Schmerzlos*, Deutschland.

Wüste Filmproduktion. (2004). *Gegen die Wand*, Deutschland.

Zaimoğlu, Feridun (2000). *Koppstoff Kanaka Sprak vom Rande der Gesellschaft*, 3.Auflage, Rotbuch Verlag: Hamburg.

İkincil Kaynaklar

Asutay, Hikmet (2001). “Gençliğin Dili”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt:3, sayı:2, s.1-21.

Asutay, Hikmet (2007). *Dil Kültür ve Eğitim*, Eğitim Kitabevi: Konya

Asutay, Hikmet (2012). *Gençlik Edebiyatı ve İlkgençlik Romanı*, 1. Baskı, Kriter Yayınları: İstanbul

Asutay, Hikmet / Atik, Oktay (2012). “Fatih Akın’ın Kurz und Schmerzlos Filminde Türk-Alman Gençlik Alt Kültürlerinin Yansımaları”, *ZfWT*, Vol. 4, No.2, s. 37-51.

Asutay, Hikmet. (2013). “Literature Education with Child Detective Stories”, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, Number: 89, s. 368-376.

Asutay, Hikmet. (2018). “Kültür Eğitimi Olarak Türk-Alman Göçmen Yazını”, *Journal of Awareness*, Cilt:3, Sayı:4, s.35-40.

Baacke, Dieter (2007). *Jugend und Jugendkulturen*, 5. Auflage, Weinheim und München: Juventa Verlag.

Bischof, Ulrike. – Heidtmann, Horst. (2002). “Leseverhalten in der Erlebnisgesellschaft – Eine Untersuchung zu den Leseinteressen und Lektüregreifikationen von Jungen”. *Lesen zwischen Neuen Medien und*

Pop-Kultur, Ed. Hans-Heino Ewers, Juventa Verlag: Weinheim und München, s.241-267.

Blos, Peter (2011). *Adoleszenz*, 8. Auflage, Stuttgart: Klett-Cotta.

Bulut, Türkay. (2017). “Yabancı Dilin Öğretilmesinde Edebiyatın Önemi”, *Aydın Türklük Bilgisi Dergisi*, Sayı:1, s.1-9.

Dağabakan Öztürk, Fatma (2012). “Eine kontrastive Untersuchung über die Jugendsprache

im Deutschen und im Türkischen”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı: 16 (2), s.201-230.

Duszenko, Maren. (1994). *Lehrwerkanalyse*, Langenscheidt: Berlin.

Ecarius, Jutta / Eulenbach, Marcel / Fuchs, Thorsten / Walgenbach, Katharina (2011). *Jugend und Sozialisation*, 1. Auflage, Wiesbaden: VS Verlag.

Kosser, Ursula (2014). *Ohne Uns – Die Generation Y und ihre Absage an das Leistungsdenken*, Köln: Dumont Buchverlag.

Kuruyazıcı, Nilüfer “Almanya’da Oluşan Yeni Bir Yazının Tartışılması”, *Gurbeti Vatan Edenler Almanca Yazan Almanyalı Türkler*, Ed. Nilüfer Kuruyazıcı / Mahmut Karakuş, Ankara 2001, s.3-25.

Lübcke, Claudia. (2007). “Jugendkulturen junger Muslime in Deutschland”, *Junge Muslime in Deutschland. Lebenslagen, Aufwuchsprozesse, und Jugendkulturen*, Ed. Hans-Jürgen von Wensierski / Claudia Lübcke, Wuppertal: Verlag Barbara Budrich, s.285-318.

Neuner, Gerhard. / Hunfeld, Hans (1993). *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts*, Berlin: Druckhaus Langenscheidt.

Nicolson, Doula / Ayers, Harry (2004). *Adolescent Problems*, Second Edition, London: David Fulton Publishers.

Prensky, Marc (2001). „Digital Natives, Digital Immigrants Part 1“, *On The Horizon*, Vol. 9, Issue: 5, s.1-6.

Tapscott, Don (2009). *Grown Up Digital – How the Net Generation Is Changing Our World*, New York: Mc Graw Hill.

Vuk, Adam. (2013). *Literarische Texte im Unterricht Deutsch als Fremdsprache*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Universität Zagreb, Philosophische Fakultät, Zagreb.